

13-11 281111 - 2/2/1111 1111

14-16.4.1939

15.4.39 בבוקר

ל. שקולניק:

כשנגע ברל אחסול בשאלה הפוליטית הוא בקש רשות לא לדעת.
הוא אמר, אני לוקח לי רשות להגיד שאינני יודע. אפשר שברל
היודע מצא בכל זאת לנחוצו להגיד שעכשיו עוד לא הזמן לדעת. ואני
יודע שגם רש"י היה אומר למעטים, "לא ידעתי". אבל בששפעתי אחסול
אח הדברים קמה אצלי השאלה, עד מהי אפשר להגיד לנו זליהודים
בעולם, אינני יודע. מי ששב מלונדון לאמריקה היה אומר שם,
התקוה בישוב, אין לנו מה להגיד, אין לנו מה לעשות, התקוה בישוב,
הישוב ידע, הישוב יודע. ואנחנו חרי נצטרך ליהודים האלה ונקרא
אותם לפעולת. עוד בהיותי שם הרגשתי שכבר צריכים לקרוא אותם
לפעולת, למעשים. לא מספיק שהאמפוקוטיבה או הישוב אומרים, לא
נכנע, צריך גם לקרוא אותם לפעולת ולמעשים, צריך להגיד להם משהו
צריך להראות להם דרך. וגם אני קובל. גם לי חסר העיקר הזה
במועצה. ואני מקבל שזוהי מועצה סגורה. ואם צריכה להיות
מועצה עוד יותר סגורה, חחיה, אבל צריכים להיות כינינו 100 איש,
50 איש שידעו מה הדרך. ואולי נחוצה לנו באמת קודם כל חברות
טובה, חברות נאמנה בחנועחנו. ואולי משום כך מוטב לנו עוד לדחות
כמה דברים. ודרושה לנו עכשיו קודם כל מפלגה, דרוש לנו ישוב,
בסעה שנאמר, "לא נכנע" נדע מה כוחו של הישוב ומה שלמחזו ומה
אנחנו כחוכו ומה שלמחזנו. אני נוחן אח כל המסקל לדבר הזה.
אולי זהו הקרבן שברל מטלם, אבל אני שואל, מהי כבר יהיה לנו ברור
משהו. ברל אמר, היו שנים בימי אוגנדה, שחברים הלכו לארץ ישראל.
גם אני הלכתי אז לארץ ישראל, אבל אז לא היו מיליון פרבים בארץ
ישראל ולא היה עדיין חצי מיליון יהודים בארץ ישראל ולא היה

שלטון אנגלי בארץ ישראל. היו או כמה שוטרים חורכים, ברל ספר
 שחשב על כך שבאזורים שלא יחנו ליהודים קרקע נקנה על שטוח של
 גויים. כהיותי באפריקה אמרתי, נקנה ע"י שבת-גויים. אולם לכפוף
 אפר ברל שיכול להיות שיהיו אזורים שלא נובל לקנות בהם בשום דרך.
 זאת אזרח שזה איננו כ"כ חשוב ואיננו כ"כ קל, אם כן צריך לדעת
 גם את הצד השני. וכשם שברל ציין אחסול: שורה של מעשים בדרך
 של עליה, בדרך של החישוב, בדרך של קרקע, כך צריכה להיות גם
 שורה של מעשים במסירה הזאת שנקראת הספירה הפולימית. לא עשה
 זאת בן גוריון, משום שהוא חושב שהוא פסור מזה. ומה יהיה סחר,
 מה תהיה הסלחמה, מה יהיו היחסים עם הנציב ועם הממשלה? (בן
 גוריון: משום שאני הי בזה, אסור לי לדבר על זה. רחל ינאית: ע"י מי
 תעביר את הפעולה אם לא ע"י מיטב אנשינו שבמועצה?) בכל אופן
 אני מוכן להקריב גם את הקרבן הזה, שבאן אסור לדבר על כך, אבל
 צריך שאדע שיסגט עשרה אנשים שלהם ברור, הם יודעים לעשות זאת
 יעשו. לי זה חסר כיום, וזה יחסר לי סחר אם תסלם אותי לאיזה
 מקום. הסר לי לדעת מה יהיה כך ומה יהיה אחרת. והנה יהדות
 אפריקה זהו המרכז היהודי הגדול ביותר כיום בעולם, יש שם מרכז
 של מיליונים יהודים שאנחנו מקוים סמנו הרכה, הוא יעשה ויפעל
 אם ידע מה נחוצן ואם אנחנו נפעל.

בשביל החלק הקונסטרוקטיבי שדובר עליו כמועצה, בשביל
 עליה, קרקע, כבוש נחוצים אמצעים עצומים. על זה בודאי אין
 בינינו חולקים. אולי יש חולקים בשאלת הטיספו. אינני יודע מה
 הויכוח הזה, אבל אני סניח שבכל הנועחנו אין הלוקי דעות רבים
 ביחס לצורך ברכישת קרקע, בעליה, בכבוש הקרקע ובהחיישוב עליה.
 לשם כל זה נחוצים אמצעים. ואינני יודע אם אפרוך את דברי בצורה

ל. שקולניק

קובלנה והתאוננות או בצורה הצעה. אני אומר שיטתם אמצעים ענקיים
 ליהודי העולם בשביל ארץ ישראל גם בימים אלה, ואולי בימים אלה
 יותר מאשר בימים אחרים. ואני קובע ואומר שאיננו יודעים לבקש
 מהם ולקבל מהם כסף. איזה פעמים היה לי קשה בעצמי לשלוח כאשר
 תוזרים שליחים מהו"ל ואומרים זאת. היחה לי שאלה אליהם: מדוע
 לא לקחה כאשר אתה מספר שאפשר לקבל, מדוע לא הבאת את המיליונים?
 אבל אני מוכרח להגיד שאפשר לקבל ולהתאונן על זה שאיננו ממש
 מסוגלים לקבל. יש בחנוכה הציונית מוסדות מקודשים לפעולה
 במסיה, ואלה הן הקרנות הציוניות ותם היחידים השולטים בענין הזה
 של קבלה כסף לפי היקפם, לפי יכולתם. וכל אדם וכל מוסד יש לו
 מה שניתן לו מבראשית. מה שיכלו לפתח, פיתחו עד לגובה ידוע
 ועד למדרגה ידועה. יותר מזה הם אינם יכולים. ואנחנו עוד
 מימי ארלונזרוב זמלפני ארלונזרוב רברנו על המלוח ולא יאננו מגדר
 של דבור באינו ישיבת לילה אחרונה של הועת"פ או של קונגרס.
 לא נסינו לעשות את הדבר בשם הנסינו לעשות עשרים דברים אחרים,
 שבהם נסינו, שברנו ראש ושוב נסינו עד שיצאנו לדרך הסלך. ראיתי
 זאת גם בישיבת הועת"פ הציוני בלונדון, שברגע האחרון מישהו
 קומץ באיזה מין כסף וחושב להציל את העולם ואח"כ באים לאמריקה
 ולא דובים ולא יער, כי אין עבודה והכנה שיטתית. אנחנו כציונות,
 בקונגרס ובאסקוטטיבה כוח מכריע. אם איננו כוח מכריע במספר, אבל
 העולם יודע שאנחנו מכריעים, ואנחנו כאופן כוח אחרים מאד לדבר
 הזה. אנחנו אחרים ל"בעל הביתיות" שבחסדדרות הציונית באמריקה,
 אם אוספים כסף או אינם אוספים כסף. הגיעה השעה להעמיד לשם כך
 חבר אסקוטטיבה מיוחד או מוסד מיוחד בעל אבטוריטת מוסיה, שכו
 תלוי הדבר, שלא יהיה זה אצלו ענין אחר בין 77 ענינים אחרים

שחברי אפקוטיבה עסוקים בהם למעלה ראש, בשם שאנחנו בוועה"ם
 של ההסתדרות ובמרכז החקלאי עסוקים למעלה ראש 28 שעות ביום.
 כל אחד מאתנו חושב שבזה הוא מציל את המצב, הלואי שהיה עסוק רק
 25 שעות ליום וסעה אחת ינות וירכו את הפעולה ויקיף אותה ויחשוב
 עליה. אין כחנודענו ואין כחנודעה הציונית מי שמקיף את כל הפעולה
 כולה, לא מסתכלים בחסונה מקרוב. רק כאשר מישהו מאתנו מתרחק
 מארץ ישראל לאיזו שליחות, שם אינם עובדים 24 שעות ליום - אז
 רואים מה נעשה אצלנו ומה נעשה אצל הציונים. מכאן אולי גם
 החזכיר של ארלונדורב על הציונות באפריקה. שם היתה לו אפשרות
 להסתכל. וכל מי שנוסע וחוזר את"ב לא"י, הוא בא לישיבת הוועה"ם
 ומזכיר דו"ח המכיל אותם הרשמים על הציונות באפריקה, אזלם ששם
 דבר לא יז, כי בולט עסוקים, וזה רק נרשם בפרוטוקול. הענין הזה
 של הרחם אמצעים גדולים, של מלוח דורש מוסד מיוחד ....

הענין הזה של הרמת אמצעים גדולים, של מלוח, דורש מוסד מיוחד, אנשים בעלי יכולת גדולה, אנשים בעלי יכולת מוסמכת, יהליטו, יעשו איזה דבר, פעם ישבור את הראש, ינסו שוב, יעשו ויצליחו. אתם/ יודעים שיחודי אמריקה יתנו עכשיו 20 מיליון דולר למגבית המאוחדת של קרן הקיימת, קרן היסוד, הג'וינט וכו', מזה תקבל ארץ ישראל מ-4-5 מיליון דולר. לו באסון הזה של היהודים פתח-השם-הוא בעולם היח ארץ ישראל מקבלת עשרות אלפים ומאות אלפים יהודים, היה החלק המכריע של האמצעים הולך לארץ ישראל. זה מראה שהיהודים מוכנים עכשיו לתת אמצעים. כמעט מהימים הראשונים לבואי לאמריקה, בסדר שהתחלתי לפתח לעסוק במגבית, בסדר שהתחלתי את עצמי לרחפה המשולח, ויודעתי מה בארץ ישראל פתח-השם-הוא, שאם צמחי לנו מלונדון טוב או רע, אבל קודם כל עלינו לדעת מה צריכה ארץ ישראל, והנה בימים הראשונים התחלתי לדבר עם ראשי הציונים, עם ראשי החנוכה הציונית ולהסביר להם, שאם מ-20 מיליון דולר יגיעו אפילו 5-8 מיליון לארץ ישראל, הרי אינם בונים בזה עדיין את מדינת היהודים, לא בכל ארץ ישראל ואפילו לא בחלק של הארץ, בזה אין אנו זרים עדיין מן המקום ואלה הם הושגים ומפסטיים קטנים מאד. אולם בסוף הפגמי - בן גוריון עזר לכך - במדה מה להתחלה מלוח גדול באמריקה, מקולקל, מפני שהציונים אינם מאמינים בזה, הם בעצמם אינם נוחזים כסף ואינם מאמינים שאחרים יתנו, אבל אחרים נוחזים. צריך כבר להרגיש את החרב החדה על צוארנו שאז חבוא מלונדון טלגרפה החומה ע"י וייצמן, אוסישקין, וייס, ליפסקי (שבאמריקה פחד לעשות זאת), ג'ייקובס? החלו במלוח. אמרתי: תספלו במלוח של 1-2 מיליון פונט. היחתי לי הזדמנות להפגש בערים שונות עם אנשים שונים וקבוצות שונות סאנשי הכסף. ואני אומר עוד ביתר בטחון, שאפשר להשיג מלוח ע"י הקרנות בשביל בנין ארץ ישראל. במשך חדשים לא קבלתי מארץ ישראל חשונה להצעותי. כתבתי לקה"ל וכעבור חדשים כשעמדתי כבר לארוז את חפצי ולשוב לארץ, קבלתי חשונה מד"ר גרנובסקי שהוא מודה לי מאד בעד התענינותי ורצוני לעזור, אבל הוא נוטע עכשיו לארצות אירופה בענין זה - בכלל היהודים בארצות אירופה הם עכשיו "הכוח" הפיננסי הגדול שיש לנו - ומה שנוגע לאמריקה, יש להם תקוות יותר גדולות וע"י מלוח של מיליון אחד או שניים אינם רוצים לקלקל את התכניות הגדולות. מהסוכנות, פלן, קבלתי ג"כ חשונה רק כעבור זמן רב. ואני יודע יפה שהוא ודאי צריך כסף, אלא שהוא מטופל כמו כלל אחד מאתנו ב-77 פנינים אחרים. הצרה שאין מי שדואג לזה, אין מי הנושא את הדבר הזה והדואג לכך. אנחנו אחראים לזה/ ועלינו לשאת בדבר הזה. אנחנו אחראים גם למצב הארגוני של ההסתדרות הציונית. צריך משהו לעשות באמריקה, בכדי לממש כמה דברים שאנחנו כולנו רוצים בהם ושכרל ניסתה אותם.

זהו בחלק הזה של הדברים, בחלק הפוליטי לא התעשרתי. אני יודע או אינני יודע מה שלא ידעתי גם מקודם. נשאר מה שאמרתי לאחד החברים באמריקה: יחצוב

כל אחד מלבדו. גם לאחר הפועצה יחצוב כל אחד מלבדו, כשכלו מה שצריכים לעשות ומה שיעשה. מה שנוגע לחלק הקונסטרוקטיבי, נחוצים אמצעים גדולים. אינני רואה דרך אחרת. אם לא יקום מוסד מיוחד עם אנשים מיוחדים עם אבטוריטטה מוטפכת, שתעבור גם מעל לסילבר וליפסקי, הם אח"כ ימצאו דרך גם אליהם ויסתדרו שם גם אחם. רק כך נוכל לגייס אמצעים גדולים לאותה הפעולה הנדרשת מאתנו עכשיו בימים אלה.

(אח"כ דברי ש. קפלנסקי - רשם י. סימון)